

Royal Initiative Discovery

เปิดทองหลังพระ

ท่องเที่ยวสืบสานโครงการพระราชดำริ

คำนำ

โครงการ **"เปิดทองหลังพระ-ท่องเที่ยวสืบสานโครงการพระราชดำริ"** เป็นหนึ่งในโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา ของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติมีโอกาสสัมผัสแหล่งท่องเที่ยวอันสวยงามไปพร้อมกับเรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากการเที่ยวชม โครงการหลวง โครงการพระราชดำริ และโครงการที่น่าสนใจอื่น ๆ ตามทิศทางของประชาชนทั่วโลกที่เริ่มแสวงหาความรู้ไปพร้อมกับการท่องเที่ยว

สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) สร้างโครงการนี้ขึ้นมาโดยความร่วมมืออย่างดียิ่งจากสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งล้วนตระหนักว่าการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้โครงการพระราชดำรินี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาอย่างเหมาะสมของไทยในอนาคต

คณะทำงานของโครงการจึงได้คัดเลือกโครงการที่มีความสะดวกในการเดินทางไปเยี่ยมชมและเป็นสถานที่ ซึ่งให้ความรู้และเพลิดเพลินใจได้อย่างหลากหลายรวมทั้งสิ้น 19 แห่ง จากภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดียิ่งจากท่านผู้บริหารโครงการต่าง ๆ เหล่านั้น

โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสืบสานโครงการพระราชดำริในครั้งนี้ นอกจากจะช่วยให้ได้ความรู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตแล้ว ยังจะได้ซาบซึ้งถึงพระอัจฉริยภาพและพระวิสัยทัศน์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ที่นอกจากจะทรงงานหนักที่สุดในโลกแล้ว ยังเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงเล็งเห็นการณ์ไกลมากที่สุดในโลกพระองค์หนึ่งอีกด้วย

สารบัญ

โครงการหลวงอินทนนท์	4
สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง	6
ไร่แม่ฟ้าหลวง และหอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ	8
โครงการพัฒนาดอยตุง	10
ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย	12
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	16
ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติและเขื่อนขุนด่านปราการชล	18
ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร	20
วิทยาลัยในวัง (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก)	22
วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร	24
พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน	26
โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	28
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	32
โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	34
โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ (โครงการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ)	36
ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม	40
โครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านยางน้อย	42
โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ผานาง-ผาเกิ้ง	44
โครงการส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	46

พม่า
ลาว
อ.แม่สาย
หอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ
โครงการพัฒนาดอยตุง
1
อ.เชียงแสน
อ.แม่จัน
1089
จ.เชียงราย
อ.แม่อาย
อ.ฝาง
สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง
ไร่แม่ฟ้าหลวง
อ.เมืองเชียงราย
อ.แม่ลาว
อ.ไชยปราการ
109
อ.แม่สรวย
107
อ.พาน
โครงการหลวงห้วยลึก
1
อ.เชียงดาว
อ.เวียงป่าเป้า
อ.แม่ใจ
อ.เมืองพะเยา
จ.พะเยา
พิพิธภัณฑ์พระตำหนัก
ดาราภิรมย์
อ.แม่ริม
อ.ดอยสะเก็ด
จ.เชียงใหม่
อ.เมืองเชียงใหม่
อ.งาว
อ.หางดง
อ.สารภี
ถ้ำผาไท
อ.สันป่าตอง
11
ศาลเจ้าพ่อประตูผา
โครงการหลวงอินทนนท์
ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย
1
เขื่อนกิ่วลม
อ.จอมทอง
อ.แม่ทา
จ.ลำปาง
จ.ลำพูน
อ.เมืองลำปาง
อุทยานแห่งชาติออบหลวง
11
อ.ฮอด

สถานีวิจัย
โครงการหลวง**อินทนนท์**
ชุบชีวิตผืนป่าด้วยการเกษตรแบบยั่งยืน

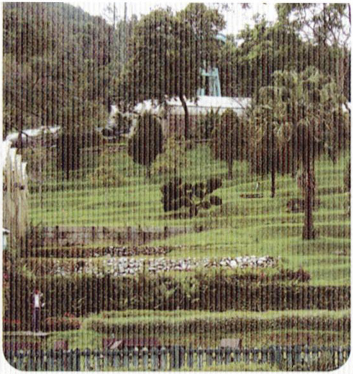
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานพระราชดำริตั้งสถานีวิจัยโครงการหลวงอินทนนท์ เมื่อพุทธศักราช 2522 เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรพื้นที่สูง เลิกการปลูกฝิ่นและฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร

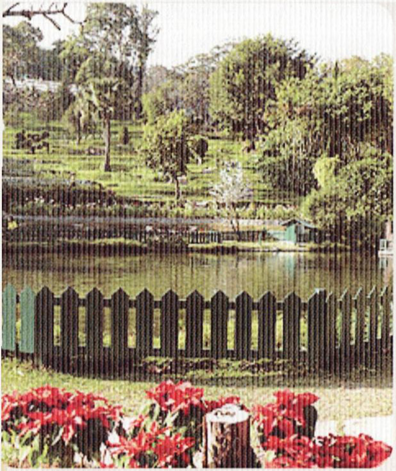
จากสภาพป่าที่ปกคลุมด้วยไร่ฝิ่นและการทำไร่เลื่อนลอย อินทนนท์วันนี้มีป่าที่เขียวชอุ่มและมีพืชที่ปลูกทดแทนฝิ่น พลิกฟื้นสู่ความมีชีวิตชีวาพร้อมกับชีวิตของราษฎรชาวไทยภูเขาเผ่าม้งและเผ่ากะเหรี่ยง นำไปสู่การพลิกฟื้นความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สถานีวิจัยโครงการหลวงอินทนนท์ดำเนินงานด้านวิจัยพืชพรรณเมืองหนาวเพื่อส่งเสริมอาชีพให้ราษฎรปลูกทดแทนฝิ่นและทำกินเป็นหลักแหล่ง พร้อมกับฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเหมาะสมและวางแผนการใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างเหมาะสม

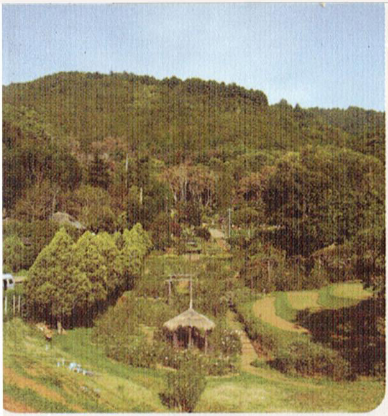

สถานีวิจัยโครงการหลวงอินทนนท์หลากหลายไปด้วยพืชพรรณทั้งไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผัก ไม้ผล สตรอเบอรี่ พืชไร่ และกาแฟ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงปลาเรนโบว์เทร้าท์แห่งเดียวของประเทศ ขณะที่ราษฎรชาวเขาได้รับความรู้ เทคโนโลยีแผนใหม่ภายใต้วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่ามาช้านาน สถานีวิจัยโครงการหลวงอินทนนท์จึงเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวทางธรรมชาติแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างยั่งยืน

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.00-17.00 น.

โครงการหลวงอินทนนท์
หมู่บ้านขุนกลาง ต.บ้านหลวง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่
โทร. 0-5326-8567-8 โทรสาร 0-5326-8555 ต่อ 12
www.doikham.com/general/project-plan/research/index-research-intanon.htm

กว่า 3 ทศวรรษแล้ว ที่สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง เป็นสถานีวิจัยและทดลองปลูกพืชเมืองหนาวที่มีค่าสูงทางเศรษฐกิจที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่ง หล่อเลี้ยงชีวิตชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ติดอันดับความนิยมสูงสุดแห่งหนึ่งในภาคเหนือ

การเสด็จพระราชดำเนินยังดอยอ่างขางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในปี 2512 คือ จุดเริ่มต้นของการก่อตั้งมูลนิธิโครงการหลวง และสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง สถานีวิจัยแห่งแรกที่เกิดจากโครงการหลวง ภายใต้แนวพระราชดำริ "ให้ช่วยชาวเขา ช่วยตัวเอง"

จากท้อต้นแรกที่หยั่งรากลงบนดิน สถานีเกษตรหลวงอ่างขางได้แปลงสภาพดอยที่เต็มไปด้วยต้นฝิ่น พื้นที่โล่งเตียนจากการทำไร่เลื่อนลอยและทำลายป่าต้นน้ำลำธาร ให้กลายเป็นดินแดนที่ถูกแต่งแต้มด้วยสีสันละลานตาของพันธุ์ไม้ดอก ไม้ผล พืชผัก พืชไร่ ท่ามกลางผืนป่าเขียวขจี ชาวเขามีอาชีพมั่นคง มีรายได้ดี มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง และได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ด้านการเกษตรด้วยระบบปลอดสารพิษ

ผลผลิตจากดอยอ่างขาง ถูกแปรสภาพเป็นสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้า "ดอยคำ" ซึ่งรับประกันคุณภาพด้วยรางวัลเกียรติยศมาตรฐาน "สินค้าไทย

สถานีเกษตรหลวง **อ่างขาง**
พลิกดอยฝิ่นสู่ดอยคำ

ส่งออก" สาขาผัก ผลไม้สด และผลไม้กระป๋องส่งออกดีเด่น จากโครงการ Thai Expo Award 1988

ความสำเร็จในการผันอาชีพชาวเขาให้ปลูกพืชทดแทนฝิ่น ได้รับการยืนยันจาก 2 รางวัลระดับโลก คือ "รางวัลแมกไซไซ" สาขา International Understanding และรางวัลโคลัมโบแพลน (Columbo Plan : Drug Advisory Program) ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการแก้ปัญหาการปลูกฝิ่นในเชิงสร้างสรรค์และสันติวิธี

วันนี้สถานีเกษตรหลวงอ่างขางมิได้เพียงสวยงามดั่งคำขนานนาม "สวิตเซอร์แลนด์แห่งแดนสยาม" แต่ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เต็มไปด้วยกิจกรรมหลากหลาย อบอวลไปด้วยกลิ่นอายของวัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้าน และวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.00-18.00 น.

สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ต.แม่งอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่
โทร. 0-5345-0107-9 โทรสาร 0-5345-0106
www.angkhang.com

ไร่แม่ฟ้าหลวง และหอฝิ่น

อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ

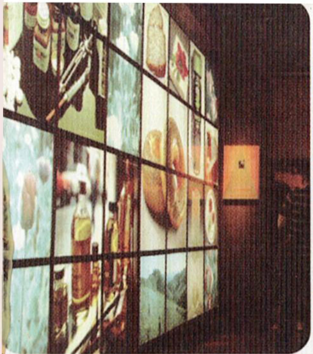
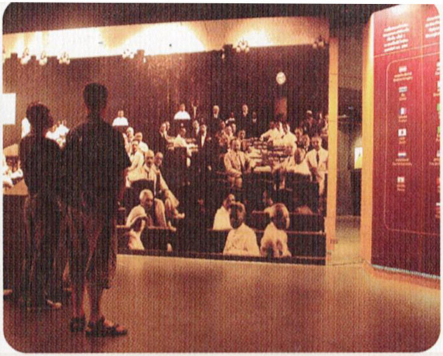

ไร่แม่ฟ้าหลวง อำเภอเมืองเชียงราย มีสภาพเป็นอุทยานอันกว้างใหญ่ มี "หอคำ" ซึ่งรวบรวมศิลปวัตถุสำคัญมาไว้เพื่อการสืบสานวัฒนธรรมอันล้ำค่าของอาณาจักรล้านนา และ "หอแก้ว" ที่บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับไม้สักตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้ทรงโปรดเกล้าฯพระราชทานพระราชทรัพย์ร่วมกับองค์กรพัฒนาของเยอรมันและสถานทูตแคนาดาเพื่อจัดสร้างไร่แม่ฟ้าหลวงขึ้นในปีพุทธศักราช 2516 จากนั้นเป็นต้นมา ไร่แม่ฟ้าหลวงได้พัฒนาจนมาเป็นอุทยานศิลปะและวัฒนธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของไทย

ภายในบริเวณของไร่แม่ฟ้าหลวงยังมีการจัดภูมิสถาปัตย์ที่งดงามด้วยกลุ่มอาคารแบบสถาปัตยกรรมล้านนาที่ล้อมรอบบึงน้ำขนาดใหญ่ ทำให้นอกจากจะเป็นสถานที่เพื่อเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรมล้านนาแล้ว ไร่แม่ฟ้าหลวงยังเป็นสถานที่ที่เหมาะสมอย่างยิ่งแก่การจัดเลี้ยงรับรองรูปแบบต่าง ๆ พร้อมกับชื่นชมการแสดงพื้นเมืองอันวิจิตรงดงามตามรูปแบบของไร่แม่ฟ้าหลวงที่ได้ถวายการต้อนรับและต้อนรับบุคคลสำคัญต่าง ๆ จากทั่วโลกมาอย่างสม่ำเสมอ

หอฝิ่น ตั้งอยู่บริเวณสามเหลี่ยมทองคำที่แม่น้ำโขงและแม่น้ำรวกมาบรรจบกัน ซึ่งในอดีตเป็นแหล่งปลูกพืชเสพติดที่สำคัญของโลก แต่มาในวันนี้ "หอฝิ่น" ได้ถูกจัดสร้างขึ้นเพื่อให้ชาวโลกได้เห็นและเข้าใจถึงพิษภัยของยาเสพติดอย่างแท้จริง จนปัจจุบันหอฝิ่นได้รับการยกย่องจากสื่อมวลชนจากหลายประเทศว่าเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของเอเชีย

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงได้จัดสร้างหอฝิ่นขึ้นเพื่อสืบสานพระปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่จะให้ความรู้ความเข้าใจถึงโทษและให้ละเลิกยาเสพติด อันเป็นงานสืบเนื่องจากโครงการพัฒนาดอยตุงที่มุ่งเน้นให้ลดละการผลิตพืชเสพติด

หลังจากใช้เวลาศึกษาค้นคว้ายาวนานกว่า 10 ปีในเรื่องประวัติศาสตร์ของพืชเสพติดในโลก หอฝิ่น จึงได้จัดสร้างขึ้นมาโดยนำเรื่องราวที่น่าสนใจมาประสานเข้ากับการนำเสนอด้วยวิธีการและรูปแบบต่าง ๆ อันน่าตื่นใจจนเป็นผลงานด้าน Edutainment ที่สำคัญแห่งหนึ่งของไทย

ภายในบริเวณเดียวกันได้จัดสร้างเกรทเธอร์แม่โขงลอด์จ เพื่อเป็นที่พักให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนกับทัศนียภาพของแม่น้ำโขงและเพื่อรองรับการจัดสัมมนา

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.30-18.00 น. ยกเว้นวันจันทร์

ไร่แม่ฟ้าหลวง บ้านสบรวก ต.เวียง อ.เชียงแสน จ.เชียงราย
โทร. 0-5371-1968 โทรสาร 0-5371-2429 www.maefahluang.org

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.30-16.00 น. ยกเว้นวันจันทร์

หอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ จ.เชียงราย
โทร. 0-5378-4444-6 โทรสาร 0-5365-2133 www.maefahluang.org

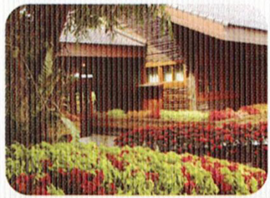

วันที่ 15 มกราคม 2550 เป็นวันครบรอบ 20 ปี นับจากวันแรกที่ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จทอดพระเนตรผืนป่าทางภาคเหนือ ซึ่งได้ถูกทำลายไปจนเกือบหมดสิ้น จึงมีพระปณิธานที่จะฟื้นฟูความเขียวขจีของป่าต้นน้ำ และคืนชีวิตให้แก่สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และได้เลือกพื้นที่ที่เห็นสมควรได้รับการฟื้นฟู ณ บริเวณใกล้หน่วยอนุรักษ์ต้นน้ำ 31 ของกรมป่าไม้ ตำบลแม่ไร่ อำเภอแม่จัน ปัจจุบันคืออำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พร้อมมีรับสั่งว่า "ฉันจะปลูกป่าบนดอยตุง"

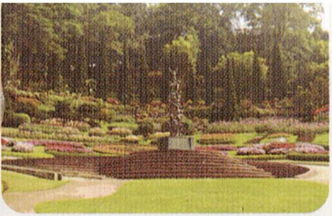
ก่อนหน้า โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริจะเกิดขึ้น ราษฎรชาวเขายังชีพด้วยการทำไร่ฝิ่นแบบเลื่อนลอยโดยวิธีถางป่า เผา ทำไร่ หมุนเวียนไปเรื่อย ๆ เพื่อปลูกฝิ่น ซึ่งในเวลานั้นเป็นผลผลิตอย่างเดียวที่สร้างรายได้ให้ชาวบ้าน และมีผู้มารับซื้อถึงที่ ต้นไม้บนภูเขาถูกตัดจนโล่งเตียน ดอยเขียวเปลี่ยนสีเป็นดินแดง ต้นน้ำลำธารถูกทำลาย กระทบความเป็นอยู่ของชาวพื้นราบที่อาศัยน้ำสำหรับการเพาะปลูก แต่ราษฎรเหล่านั้นก็ไม่ได้มีรายได้พอเพียงแก่การดำรงชีวิต

ดอยตุง

ต้นแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงตระหนักดีว่า การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและสังคม ต้องเริ่มจากการช่วยให้ราษฎรมีกินเพียงพอ พึ่งพาตนเองได้ นั่นคือต้องแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นตัวการผลักดันให้มนุษย์ต้องทำทุกอย่างเพื่อความอยู่รอด ไม่ว่าจะปลูก ผลิต หรือค้ายาเสพติด และแม้แต่ค้ามนุษย์ด้วยกันเอง

โครงการปลูกป่าจึงเกิดขึ้นพร้อมกับการสร้างอาชีพทางเลือกใหม่ เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการว่าจ้างงาน มีการฝึกทักษะงานต่าง ๆ ที่ซับซ้อนขึ้น ให้ผลผลิต หรือสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงขึ้น ให้ผลตอบแทนสูงกว่าที่ราษฎรเคยได้รับ ยกระดับคุณภาพชีวิตของราษฎรอย่างเห็นได้ชัด

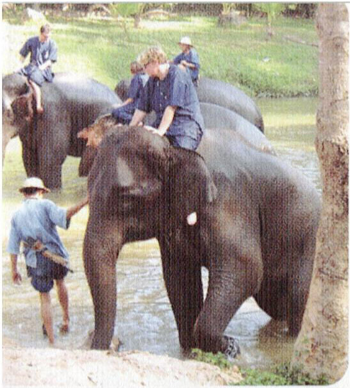
นอกจากดอยตุงจะมีสวนไม้ดอกหลากสีที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแล้ว ยังมีไร่แมคคาเดเมีย แปลงปลูกกาแฟ โรงงานกระดาษสา เครื่องปั้นดินเผา และเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งล้วนเกิดจากฝีมือของประชาชนในท้องถิ่น

แม้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจะเสด็จสวรรคตแล้วก็ตาม ชาวดอยตุงยังคงสืบสานพระปณิธานให้ดอยตุงได้พัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

เปิดทำการทุกวัน เวลา 07.00-16.00 น.

โครงการพัฒนาดอยตุง อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย
โทร. 0-2252-7114 ต่อ 234 โทรสาร 0-2254-1665
www.doitung.org

ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย
แหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์สัตว์คู่บ้านคู่เมือง

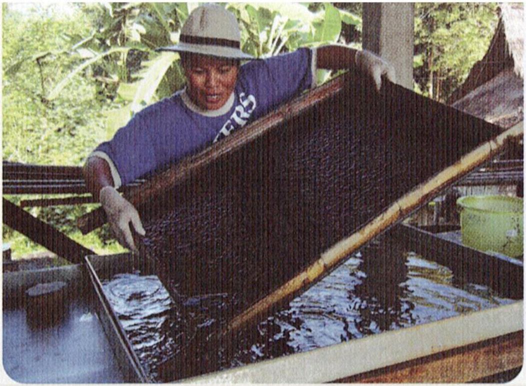
จากรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย จังหวัดลำปาง ได้รับจากการจัดแสดงช้างแสนรู้ เขียนภาพ เล่นดนตรี น่าทึ่งระคนน่ารัก ชวนประทับใจ ศูนย์อนุรักษ์ช้างฯยังมีบริการนั่งช้างชมธรรมชาติ ขี่ช้างท่องไพร ท่ามกลางพรรณไม้และสวนสัตว์เปิด และงาน "สะโตกช้าง" ซึ่งเป็นงานแสดงเกี่ยวกับช้างที่ยิ่งใหญ่ น่าตื่นตาตื่นใจในทุก ๆ ปี

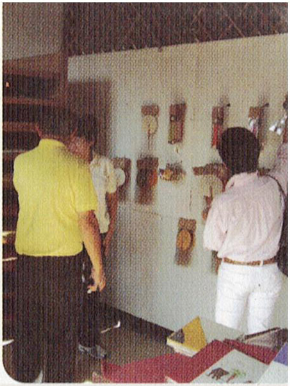
วันนี้ ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยยังเปิดมิติใหม่ ด้วยการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ควบคู่กับการท่องเที่ยวเชิงศึกษา ให้ได้สัมผัสช้างเชิงลึกด้วยที่พักโฮมสเตย์และที่พักแบบรีสอร์ตที่เสมือนได้เข้าเยี่ยมบ้านช้าง เรียนรู้วิถีชีวิตช้างและควาญช้าง มีโรงเรียนฝึกควาญช้างและลูกช้างแห่งเดียวในโลก เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับช้างเพื่อการศึกษาวิจัย ตลอดจนเป็นแหล่งพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมูลช้าง

ที่นับว่าเป็นความภาคภูมิใจที่สุดของคนไทย คือ ศูนย์ฯ ไม่เพียงผลิตน้ำเชื้อช้างแช่แข็งสำเร็จเป็นแห่งแรกของโลก หากแต่ยังทำการผสมเทียมช้างด้วยน้ำเชื้อสดได้สำเร็จเป็นรายแรกของเอเชีย โดยลูกช้างที่เกิดจากการผสมเทียมนี้

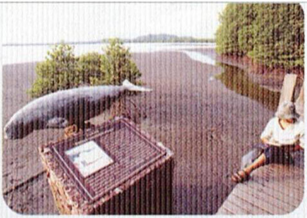
จะถือกำเนิดในเดือนมีนาคม 2550 นี้ และกำลังพัฒนาไปสู่การผสมเทียมช้างด้วยน้ำเชื้อแช่แข็งในอนาคตที่ยังไม่มีที่ใดทำมาก่อน

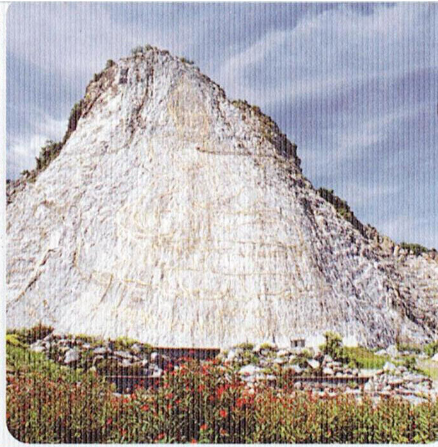
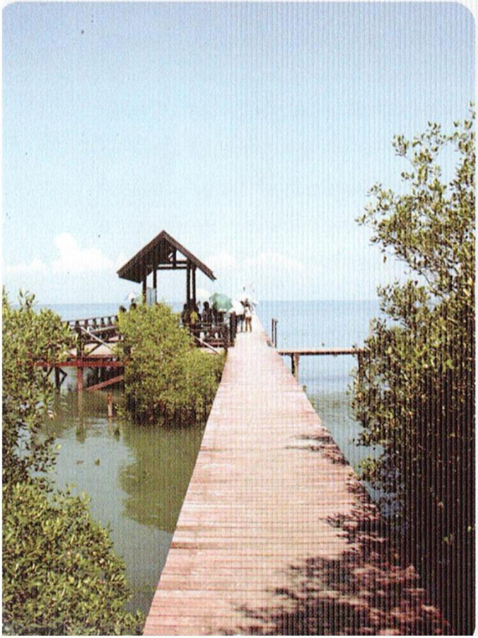
จากจำนวนที่เหลือเพียงประมาณ 5,000 เชือก และถูกคาดการณ์ว่า อาจถึงสูญพันธุ์ในอีก 50 ปีข้างหน้า เพราะการถูกคุกคามให้บาดเจ็บล้มตายร้อยละ 3 ต่อปี สวนทางกับอัตราการเกิดที่ต่ำกว่า ชะตากรรมของช้างไทยกำลังรอดพ้นความวิบากจากการเป็นช้างเร่ร่อนขอทาน ขาดแหล่งอาหาร ถูกล่า ตกงาน และมีหลักประกันได้ว่า จะไม่ต้องอดอยาก บาดเจ็บ ทุพพลภาพ เสี่ยงตาย ไร้การเหลียวแลอีก ก็ด้วยความทุ่มเทของศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย สถาบันคชบาลแห่งชาติ ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่จะอนุรักษ์และอนุบาลช้างอย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี 2535

ทุกวันนี้ ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยยังเป็นที่พำนักของ "ช้างต้นและช้างสำคัญ" คู่พระบารมีในรัชกาลปัจจุบัน 6 ช้าง จากทั้งหมด 11 ช้าง ตามพระราชประสงค์ให้ช้างต้นและช้างสำคัญได้พักผ่อนอิริยาบถอยู่ในพื้นที่ป่าตามธรรมชาติอีกด้วย

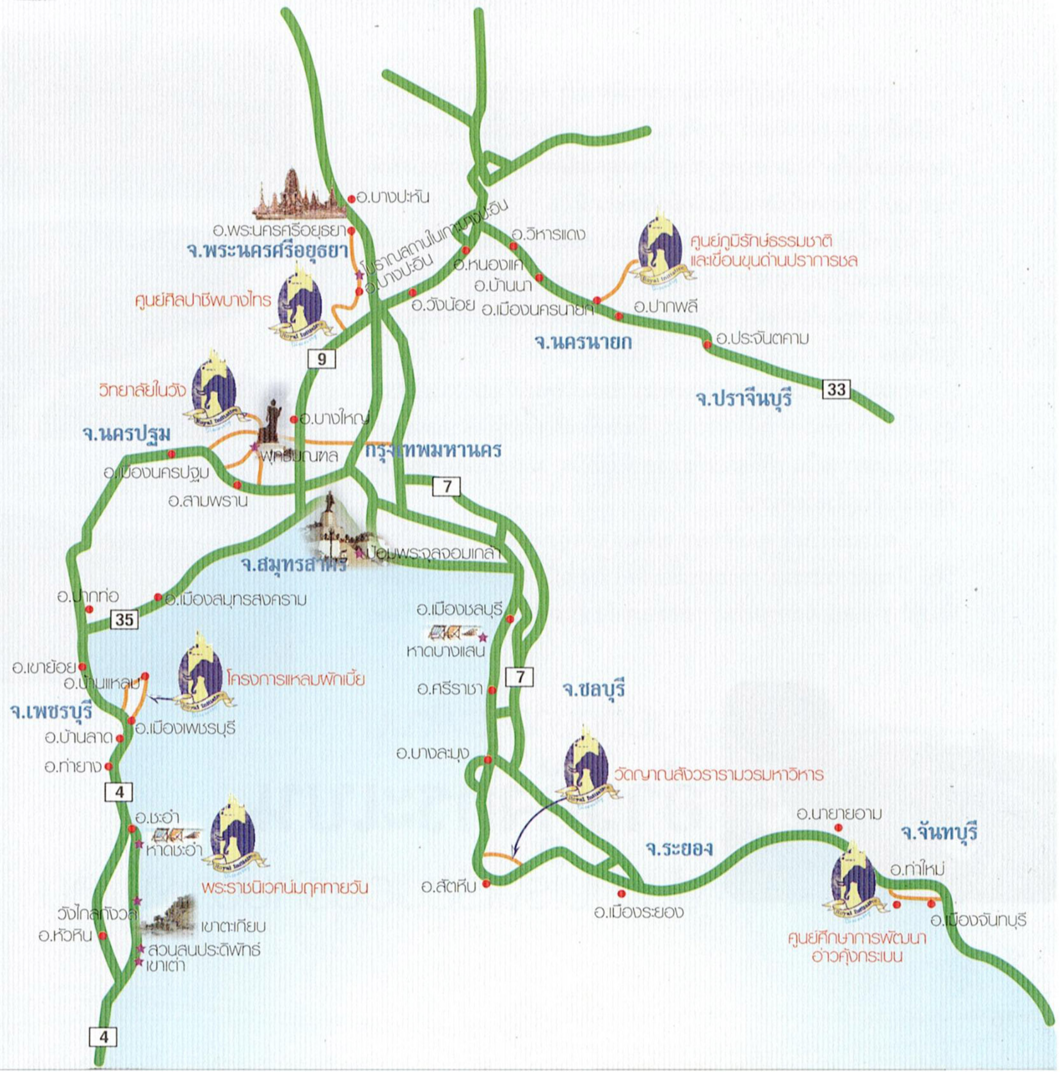
เปิดทำการทุกวัน เวลาแสดงช้าง 10.00/11.00/13.30 น.

ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย ต.เวียงตาล อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง
โทร. 0-5424-7871-6 โทรสาร 0-5424-7871
www.thailandelephant.org

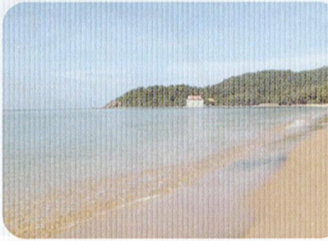

อ.บางปะหัน
อ.พระนครศรีอยุธยา
จ.พระนครศรีอยุธยา
โบราณสถานใน
บางปะอิน
อ.บางปะอิน
ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
อ.วิหารแดง
อ.หนองแค
อ.บ้านนา
อ.วังน้อย
อ.เมืองนครนายก
อ.ปากพลี
ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ
และเขื่อนขุนด่านปราการชล
จ.นครนายก
อ.ประจันตคาม
9
33
จ.ปราจีนบุรี
วิทยาลัยในวัง
อ.บางใหญ่
จ.นครปฐม
พุทธมณฑล
กรุงเทพมหานคร
อ.เมืองนครปฐม
อ.สามพราน
7
ป้อมพระจุลจอมเกล้า
จ.สมุทรสาคร
อ.ปากท่อ
อ.เมืองสมุทรสงคราม
35
อ.เมืองชลบุรี
หาดบางแสน
7
อ.เขาย้อย
อ.บ้านแหลม
โครงการแหลมผักเบี้ย
จ.เพชรบุรี
อ.เมืองเพชรบุรี
อ.ศรีราชา
จ.ชลบุรี
อ.บ้านลาด
อ.ท่ายาง
อ.บางละมุง
วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร
4
อ.ชะอำ
หาดชะอำ
พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน
อ.นายายอาม
จ.จันทบุรี
จ.ระยอง
อ.ท่าใหม่
อ.สัตหีบ
อ.เมืองระยอง
วังไกลกังวล
เขาตะเกียบ
อ.หัวหิน
สวนสนประดิพัทธ์
เขาเต่า
อ.เมืองจันทบุรี
ศูนย์ศึกษาการพัฒนา
อ่าวคุ้งกระเบน
4

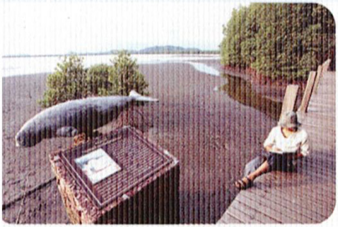

"ป่าชายเลน" เคยมีผู้ให้คำนิยามชวนพิศวงว่า คือ "ป่าที่ถูกสรรค์สร้างโดยอิทธิพลของดวงจันทร์" ค่าที่มันเกิดจากอิทธิพลน้ำขึ้นน้ำลงระหว่างรอยต่อของน้ำจืดกับมหาสมุทร ระบบนิเวศสุดมหัศจรรย์ดั่งเกราะกำบังชั้นดีระหว่างบกกับทะเล ต้านทานได้แม้คลื่นยักษ์สึนามิ

ครั้งหนึ่งป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบนเกือบล่มสลาย จากการเสื่อมโทรมตามธรรมชาติและการบุกรุกทำลายทั้งบนบกและทะเลของมนุษย์เรา เกษตรกรเดือดร้อนจากน้ำเค็มท่วมถึง ดินเค็ม สัตว์น้ำสูญหายเนื่องจากห่วงโซ่อาหารถูกทำลาย

หากแต่เป็นเพราะพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อปี 2524 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จึงเกิดขึ้นเพื่อกอบกู้ป่าชายเลนแห่งนี้ กระทั่งแปรสภาพเป็น "พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต" นำป่าชายเลนที่สมบูรณ์ที่สุดกลับคืนสู่จังหวัดจันทบุรี

กว่าจะถึงวันนี้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ มุ่งมั่นศึกษา วิจัย พัฒนาการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง การเกษตร ปศุสัตว์ ฟื้นฟูป่าชายเลน จัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม ยั่งยืน รักษา

ศูนย์ศึกษาการพัฒนา
อ่าวคุ้งกระเบน
ต้นแบบโรงเรียนอนุรักษ์ป่าชายเลน

สมดุลระบบนิเวศชายฝั่งแบบบูรณาการ ในรูปแบบสหวิทยาการ

นับเป็นหนึ่งในโรงเรียนต้นแบบการอนุรักษ์ป่าชายเลนของไทย ที่สร้างชุมชนอยู่อาศัยและประกอบอาชีพอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ และกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญ

ประชาชนรอบอ่าว กลับมาพึ่งตัวเองได้อีกครั้ง ดัชนีคุณภาพชีวิตสูงขึ้น หลังได้รับความรู้การทำประมงชายฝั่งอย่างยั่งยืน การเกษตรแบบผสมผสานภายใต้ "เกษตรผสมผสานและทฤษฎีใหม่" ปลูกหญ้าแฝกอนุรักษ์ดิน น้ำ และปลูกป่าด้วยความร่วมมือของชุมชน

ผลสำเร็จนี้ตอกย้ำด้วยฝูง "หิ่งห้อย" ดัชนีชี้วัดความสมดุลทางธรรมชาติ รวมถึงการปรากฏตัวอีกครั้งของ "พะยูน" ที่สูญหายไปตั้งแต่ปี 2515

อ่าวคุ้งกระเบนวันนี้ก้าวสู่รูปแบบ "การท่องเที่ยวเชิงพัฒนา" ซึ่งได้รับรางวัลยอดเยี่ยม Excellent Tourism Awards ครั้งที่ 3 ประจำปี 2543 และรางวัลดีเด่น Best Tourism Awards ครั้งที่ 4 ประจำปี 2545 จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เมื่อได้สัมผัสธรรมชาติป่าชายเลนที่เต็มไปด้วยความรู้รอการเก็บเกี่ยวด้วยสะพานทางเดินศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน หรือด้วยการล่องเรือคายักลัดเลาะป่าชายเลนตามคลองซอยต่าง ๆ ท่านจะเข้าถึงกฎธรรมชาติที่สิ่งมีชีวิตต้องเกื้อกูลกัน และรู้ซึ้งถึงประโยคที่ว่า "เด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว" มากขึ้น

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.30-16.30 น.
ยกเว้นสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา ปิดวันจันทร์

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ต.คลองขุด อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี
โทร. 0-3938-8116-8 โทรสาร 0-3938-8119
www.fisheries.go.th/cf-kung_krabaen

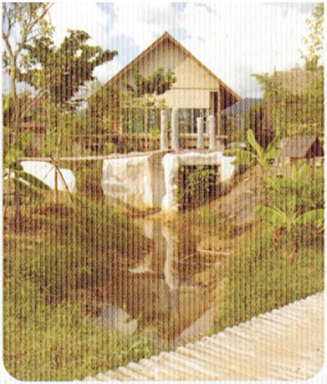
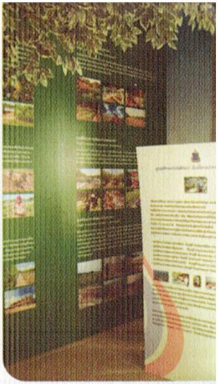
ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ และ
เขื่อนขุนด่านปราการชล
ความงดงาม ยิ่งใหญ่ที่ผสานองค์ความรู้เกษตรแบบยั่งยืน

ใกล้เคียงกับความยิ่งใหญ่ของเขื่อนขุนด่านปราการชล เขื่อนคอนกรีตบดอัดที่ใหญ่ที่สุดในโลก ที่ตั้งตระหง่านเป็นอัครปราการบนผืนน้ำ ปกป้องพื้นที่จังหวัดนครนายกและจังหวัดใกล้เคียงให้รอดพ้นจากปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้งและดินเปรี้ยว คือ "ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ" สถานที่ท่องเที่ยวที่รวบรวมภูมิความรู้ควบคู่กับความเพลิดเพลินไว้ด้วยกัน

"ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ" ซึ่งได้รับพระราชทานชื่อจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี คือ "พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติมีชีวิต" ที่ไม่เพียงแต่จะรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านการเกษตร ปศุสัตว์ สิ่งแวดล้อม พลังงาน การสาธิตความเป็นอยู่วิถีไทยด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม สิ่งแสดงทุกอย่างในศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติล้วนแต่สื่อความหมาย เช่น การเดินเที่ยวชมในพื้นที่ลาดชันของภาคเหนือ ก็จะเดินบนพื้นที่ลาดชันเหมือนการเดินขึ้นดอยอินทนนท์ ห้วยน้ำดัง หรือเดินทางเที่ยวในภาคใต้ ก็จะเหมือนจมอยู่ใต้น้ำ เป็นต้น

ผู้สนใจยังจะได้ศึกษา ทดลอง เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดความรู้ รู้จักการช่วยเหลือตนเอง ใช้ภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และ "อาศรมปัญญา" ที่รวบรวม "108 เซียน" ปราชญ์ชาวบ้านที่จะหมุนเวียนมาช่วยคิดช่วยถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้สนใจอีกด้วย

ทิวทัศน์ภายนอกของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติก็คือ เขื่อนขุนด่านปราการชล ที่มีความยาว 2,594 เมตร สูง 93 เมตร ที่ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี 2548 ทอดตัวอยู่ท่ามกลางธรรมชาติอันงดงาม เบื้องหน้าเป็นผืนน้ำใหญ่ รายล้อมด้วยผืนป่าสีเขียว และทิวเขาของเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ไกลสุดสายตา ท้ายเขื่อนสดใสด้วยสีสันแปลงดอกไม้และหลากหลายด้วยกิจกรรมท่องเที่ยวผจญภัย เช่น ล่องแก่ง พายเรือแคนู เรือคายัก เดินป่า ปีนหน้าผาจำลอง

นครนายกในวันนี้ คือ แหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ทรงคุณค่า ทั้งด้วยธรรมชาติที่น่าตื่นตาตื่นใจและองค์ความรู้หลอมรวมอยู่ในที่เดียวกัน ที่เกิดขึ้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.00-17.00 น.

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.00-18.00 น.

ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ บ้านท่าด่าน ต.หินตั้ง อ.เมือง จ.นครนายก
โทร. 08-1964-5915
เขื่อนขุนด่านปราการชล อ.เมือง จ.นครนายก
โทร. 0-3738-4208-9 โทรสาร 0-3738-4210
www.thadandam.com

ด้วยพระราชปณิธานแรงกล้าที่จะยกระดับความเป็นอยู่ของพสกนิกรให้ดีขึ้น ตามรอยพระยุคลบาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรภายใต้พระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้กลายเป็นแหล่งสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยอันล้ำค่า นอกเหนือจากช่วยเพิ่มพูนรายได้ให้กับราษฎรให้เพียงพอแก่การยังชีพ

เป็นเวลา 22 ปีแล้ว ที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรได้ถ่ายทอดและฝึกสอนงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย กว่า 30 แขนงให้กับผู้มีรายได้น้อยในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศกว่า 18,000 คน จากราษฎรผู้ยากไร้ แรงงานที่ขาดการศึกษา ขาดการฝึกอาชีพ กลายเป็นแรงงานที่ได้รับการฟูมฟัก บ่มเพาะ จนเข้าถึงทักษะในฝีมือเชิงช่าง ถักทอผืนผ้า เจียระไน-หล่อปั้น-สลักเสลาเศษไม้ ดิน หิน หญ้า โลหะต่าง ๆ ด้วยจิตวิญญาณอนุรักษ์ศิลปะไทย ตั้งแต่ระดับปลายจนถึงชั้นศิลปะไทยในพระราชสำนัก รังสรรค์ชิ้นงานศิลปะไทยอันเป็นที่เชิดหน้าชูตา อวดโฉมแก่สายตาชาวโลกจนเป็นที่ประจักษ์และร่ำลือมาแล้ว

ผลงานของนักเรียนศิลปาชีพ พิชิตรางวัลระดับนานาชาติมาแล้วนับไม่ถ้วน ล่าสุดเดือน ก.ค. 2549 ได้รับรางวัลเหรียญทองจากชิ้นงานแจกันกระเบื้องพอร์ซเลนในงานประกวดเครื่องเคลือบดินเผานานาชาติที่จัดขึ้นที่ประเทศสหรัฐฯ

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

ขุมทรัพย์ศิลปวัฒนธรรมไทย

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรในวันนี้ นอกจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นด้านศิลปหัตถกรรม จัดแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านและสถาปัตยกรรมเรือนไทย 4 ภาคที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีสวนนกและวังปลาที่สะท้อนถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยังได้รับการยกย่องจากกระทรวงสาธารณสุขให้เป็น "ศูนย์เรียนรู้อาชีวอนามัยและความปลอดภัยในงานศิลปหัตถกรรมแห่งแรกของไทย" อันเป็นจุดเริ่มต้นของการยกระดับการทำงานศิลปหัตถกรรมของไทยให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น และอาจเป็น "ต้นแบบ" ของศูนย์การเรียนรู้ด้านความปลอดภัยในงานศิลปหัตถกรรมแห่งแรกของโลกด้วย

วันนี้ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรเปรียบประดุจขุมทรัพย์ของศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปัญญาช่างฝีมือไทยที่ชำนาญงานศิลปะเชิงช่างระดับชาติ ซึ่งประชาชนชาวไทยสามารถเชื่อมั่นและภาคภูมิใจได้ว่า ด้วยพระปรีชาญาณที่ทรงมองการณ์ไกล ศิลปวัฒนธรรมของไทยจักไม่สูญหาย โดยไร้ผู้สืบทอดอีกต่อไป

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.00-16.30 น.
ยกเว้น แผนกฝึกอบรมศิลปาชีพ, วังปลา, สวนนก ปิดวันจันทร์

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ต.ช้างใหญ่ อ.บางไทร จ.พระนครศรีอยุธยา
โทร. 0-3536-6252-4 โทรสาร 0-3536-6092
www.bangsaiarts.com

วิทยาลัยในวัง

งานศิลป์งามวิจิตรจากมือเยาวชน

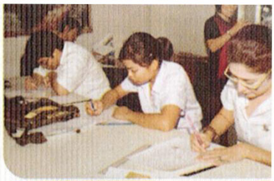
ภายในบริเวณกว้างขวางของ**วิทยาลัยในวัง** ตำบลศาลายา เยาวชนจากที่ต่าง ๆ มาเรียนรู้การผลิตงานช่างสิบหมู่และฝ่ายหญิงเข้าร่ำเรียนวิชาดอกไม้และอาหารชาววัง เพื่อนำไปประกอบอาชีพและรักษาเอกลักษณ์ความวิจิตรแห่งวิถีไทย

เมื่อครั้งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธานบูรณะพระบรมมหาราชวังในวาระที่กรุงเทพมหานครมีอายุ 200 ปี ทรงเห็นว่างานบูรณะดังกล่าวต้องใช้ช่างสิบหมู่ที่มีความชำนาญมาทำงานด้านต่าง ๆ แต่ผู้ที่มีความชำนาญด้านงานช่างสิบหมู่กลับมีน้อยลง มาภายหลังจึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จัดตั้งโครงการศึกษาวิชาช่างสิบหมู่ขึ้นภายในพระบรมมหาราชวังในปีพุทธศักราช 2530

งานช่างสิบหมู่เป็นหัวใจของงานศิลปหัตถกรรมไทยมาแต่โบราณ ดังนั้นโครงการวิชาช่างสิบหมู่นอกจากจะเป็นการรักษามรดกทางศิลปะของชาติไว้แล้ว

ยังเป็นการสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพแก่ประชาชนอีกด้วย

วิทยาลัยในวังจัดสอนวิชาช่างสิบหมู่ ซึ่งได้แก่ ช่างเขียน ช่างแกะ ช่างสลัก ช่างปั้น ช่างหุ่น ช่างรัก ช่างปูน ช่างบุ ช่างหล่อ และช่างกลึง โดยในระยะต้นเป็นการศึกษาสำหรับบุตรหลานของข้าราชบริพาร

ในปัจจุบันวิทยาลัยในวังได้ย้ายมายังตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และได้กลายมาเป็นแหล่งเรียนรู้วิชาช่างสิบหมู่ของเยาวชนและเยาวชนด้อยโอกาส จนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพผลิตสินค้าหัตถกรรมไทยชั้นสูงเพื่อจำหน่ายในที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ นอกจากนี้วิทยาลัยในวังยังจัดสอนวิชาชีพสตรี เช่น งานดอกไม้ ขนมและอาหาร แก่ประชาชนทั่วไปในวันสุดสัปดาห์ จนเกิดอาชีพผลิตขนมและของว่างต่าง ๆ จำหน่ายในห้างสรรพสินค้าชั้นนำทั่วไป

เปิดทำการวันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 08.30-16.30 น.
ช่วงที่ควรเข้าชม มีนาคม-พฤษภาคม
และมิถุนายน-กรกฎาคม

วิทยาลัยในวัง (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก)
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม
โทร. 0-2431-3623 โทรสาร 0-2431-3624
www.nfe.go.th/0415/

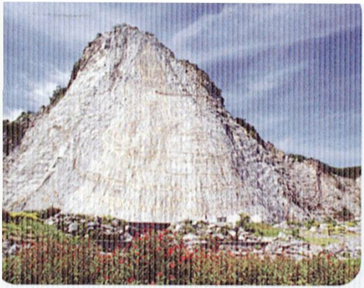

จากทำเลที่ตั้งบริเวณที่ราบเชิงเขา บนพื้นที่ 366 ไร่ 2 งาน 11 ตารางวา และล้อมรอบด้วยพื้นที่โครงการพระราชดำริอีก 2,500 ไร่เศษ ทำให้วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารในพระบรมราชูปถัมภ์ พระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหาร เป็นวัดที่สงบ งดงามด้วยแมกไม้และขุนเขาที่โอบล้อมอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ สมดังพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า "ควรเป็นวัดสำหรับผู้ไปปฏิบัติ เพราะอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ดี"

ความงดงามของวัดเริ่มตั้งแต่ทางเข้าที่เรียงรายไปด้วยศาลานานาชาติ และภายในวัด ซึ่งมีพระบรมธาตุเจดีย์มหาจักรีพิพัฒน์ เจดีย์ใหญ่สีขาวสะดุดตา บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เป็นประธานปูชนียสถานสำคัญ พระอุโบสถที่สร้างดัดแปลงจากแบบพระอุโบสถคณะรังษี วัดบวรนิเวศวิหาร และพระมหามณฑปพุทธบาท ภปร.สก. ที่ประดิษฐานรอยพระพุทธบาทคู่ และพระสาวก 80 องค์ ศาลาอเนกกุศลขนาดใหญ่ 2 หลัง สว.กว. (ศรีสังวาลย์กัลยาณิวัฒนา) และ มวก.สธ. (มหาวชิราลงกรณสิรินธร) อริยาคาร ที่จัดแสดงหุ่นขี้ผึ้งรูปเหมือนของพระเกจิอาจารย์ชื่อดังที่เป็นที่เคารพบูชา และพระตำหนักทรงไทยที่ใช้ทรงงาน

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร

ความสง่างามบนปรัชญาแห่งความเรียบง่าย

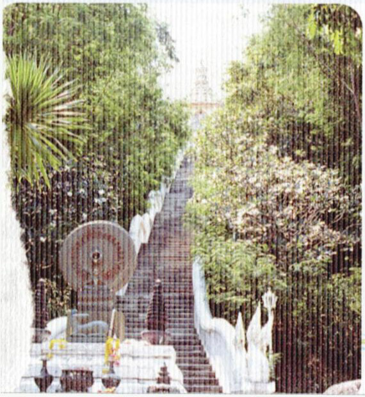

พื้นที่โครงการพระราชดำริ คือ ที่ตั้งของเขาชีโอนและเขาชีจรรย์ที่โด่งดังด้วยพระพุทธมหาวชิรอุตตโมภาสศาสดา ซึ่งแกะสลักลงบนหน้าผาเขาชีจรรย์ วิหารเซียน ที่ตั้งถาวรวัตถุที่สร้างด้วยงานศิลป์ชั้นสูงของจีน วิหารพระศรีอริยเมตไตรย สร้างด้วยศิลปะไทยแท้อันประณีตบรรจง และโครงการพระราชดำริทั้งอ่างเก็บน้ำ โรงพยาบาล ศูนย์อบรมยุวเกษตรกร สถานีเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่า เขตอนุรักษ์สัตว์ป่าและป่าไม้

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร คือวัดที่สร้างขึ้นโดยเน้นความเรียบง่ายสง่างาม แต่คงไว้ซึ่งรูปแบบและความงดงามทางศิลปะที่วิจิตรบรรจงยิ่ง

เปิดทำการทุกวัน

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร
ต.ห้วยใหญ่ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี
โทร. 0-3823-7912, 0-3823-8369, 0-3823-5245
www.kammatthana.com

พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน

เพชรแห่งชายทะเลหาดชะอำ

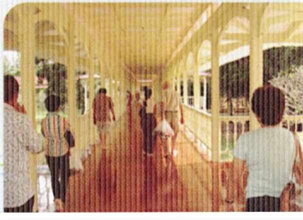

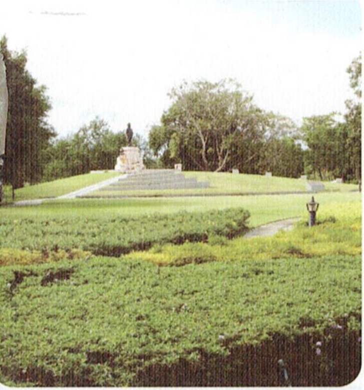

พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน เป็นตำหนักที่ประทับริมทะเลหาดชะอำ ซึ่งสร้างด้วยไม้สักทอง ในแบบสถาปัตยกรรมตะวันตก หันหน้าออกสู่ทะเล ทำให้พระที่นั่งต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อกันโดยตลอดได้เห็นทิวทัศน์ของหาดทรายจากทุกมุมมอง ตลอดทั้งยังมีการจัดภูมิสถาปัตย์ที่งดงามด้วยสวนไม้ไทยและไม้ดัด

พระราชนิเวศน์มฤคทายวันแห่งนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้รื้อพระตำหนักหาดเจ้าสำราญมาปลูกขึ้นใหม่และแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2467 หลังจากเสด็จสวรรคต สถานที่แห่งนี้ก็ถูกทิ้งร้างไว้เกือบ 40 ปี จนปัจจุบันได้รับการบูรณะให้กลับมางดงาม น่าชื่นชม

ที่ตั้งของพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน เดิมทีนั้นเป็นพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ป่าชุกชุม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงมีพระราชประสงค์ให้เป็นเขตอภัยทาน จึงทรงพระราชทานชื่อ “มฤคทายวัน” ซึ่งหมายถึงสวนกวางตามพุทธประวัติ

องค์ประกอบของพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ประกอบด้วยพระที่นั่งสามองค์เชื่อมต่อถึงกันโดยตลอด คือ พระที่นั่งสุนทรพิมาน เป็นที่ประทับของพระนางเจ้าอินทรศักดิ์ศจี พระวรชายา พระที่นั่งพิศาลสาคร เป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นหมู่พระที่นั่งตรงกลาง ประกอบด้วยห้องต่าง ๆ และพระที่นั่งสโมสรเสวกามาตย์ เป็นอาคารโถงสองชั้นเปิดโล่ง ใช้เป็นที่ประชุมในโอกาสต่าง ๆ และเป็นโรงละคร

พระราชนิเวศน์มฤคทายวันยังแสดงความละเอียดของการออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศอย่างแท้จริง กล่าวคือ มีการใช้ไม้เป็นวัสดุหลัก มีลักษณะโปร่ง ใต้ถุนสูง หลังคาคุ้มแดด เดินถึงกันได้ตลอดทุกส่วน และโคนเสาคอนกรีตใต้ถุนอาคารมีที่หล่อน้ำเพื่อกันมดแมลงด้วย

ปัจจุบันพื้นที่ใกล้เคียงพระราชนิเวศน์มฤคทายวันยังมีโครงการพัฒนาอื่น ๆ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่เก้าและพระบรมวงศานุวงศ์อื่น ๆ อีกหลายโครงการ ได้แก่ โครงการศึกษาพัฒนาห้วยทรายในพระราชดำริ โครงการหุบกระพงในพระราชประสงค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โครงการสวนสมุนไพรสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และโครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร เป็นต้น

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.30-16.30 น. ยกเว้นวันพุธ

พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน
ต.ห้วยทรายเหนือ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี
โทร. 0-3250-8443-5 โทรสาร 0-3250-8039 www.mrigadayavan.org

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่ที่ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การบำบัดน้ำเสียโดยพืชและป่าชายเลน การกำจัดขยะโดยกล่องคอนกรีตตามแนวพระราชดำริ ซึ่งใช้ทฤษฎีธรรมชาติช่วยธรรมชาติ เป็นโครงการที่พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเพชรบุรี เป็นการรวบรวมน้ำเสียจากชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี นำมาบำบัดตามเทคโนโลยีตามแนวพระราชดำริ ก่อนปล่อยลงสู่ทะเล ณ ชายหาดแหลมผักเบี้ย ที่ทอดตัวเป็นแนวยาวแหลมออกไปในทะเลยาวกว่า 2 กิโลเมตร ซึ่งได้รับการขนานนามว่า "ทรายเม็ดแรกของประเทศไทย" เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของหาดทรายภาคใต้ฝั่งตะวันตกติดกับทะเลอ่าวไทย ทอดยาวไปบรรจบกับหาดเจ้าสำราญที่สวยงาม

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
แหลมผักเบี้ย
จากน้ำเสียสู่น้ำใส ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

ภายในโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีเส้นทางศึกษากระบวนการบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะด้วยกล่องคอนกรีตและเส้นทางศึกษาธรรมชาติระบบนิเวศป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งมีนกนานาพันธุ์ที่จัดได้ว่าเป็นแหล่งดูนกที่สำคัญและหายากอีกแห่งหนึ่งของประเทศ

จากพื้นที่เคยเป็นนาเกลือร้างและป่าชายเลนที่เสื่อมโทรม ได้แปรเปลี่ยนเป็นศูนย์ต้นแบบการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพแก่เยาวชนและประชาชน ประกอบกับสภาพทางทะเลที่สวยงามส่งผลให้โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

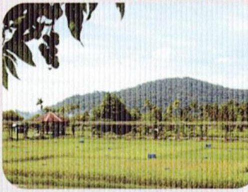

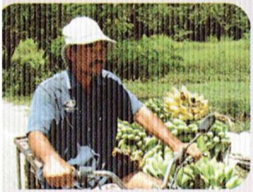

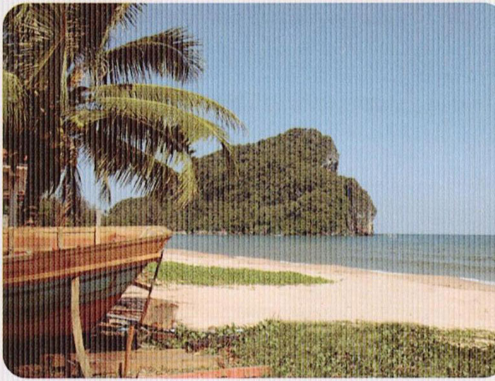
เปิดทำการวันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 08.30-16.30 น.

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี
โทร. 0-2579-2116, 0-2579-3473 โทรสาร 0-2579-2116 ต่อ 103
www.lerd.net

อ.บางสะพานน้อย
โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ อำเภอปะทิว
4
3253
อ.ท่าแซะ
อ.ปะทิว
3180
จ.ชุมพร
อ.เมืองชุมพร
อ.สวี
อ.ทุ่งตะโก
อ.หลังสวน
อ.ละแม
41
อ.ท่าชนะ
อ.เกาะสมุย
อ.ไชยา
พระบรมธาตุไชยา
อ.ท่าฉาง
อ.พุนพิน
อ่าวไทย
อ.บ้านนาเดิม
จ.สุราษฎร์ธานี
อุทยานแห่งชาติใต้ร่มเย็น
อ.บ้านนาสาร
อ.เวียงสระ
โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อ.ถ้ำพรรณรา
ถ้ำพรรณรา
อ.ทุ่งใหญ่
อ.พระพรหม
อ.เมืองนครศรีธรรมราช
อ.ปากพนัง
จ.นครศรีธรรมราช
อ.ทุ่งสง
น้ำตกโยง
อ.ร่อนพิบูลย์
อ.จุฬาภรณ์
41
อ.ป่าพยอม
อ.เมืองพัทลุง
จ.พัทลุง
4
อ.ป่าบอน
อ.หาดใหญ่
อ.นาหม่อม
อ.จะนะ
อ.เมืองปัตตานี
43
อ.ยะหริ่ง
จ.สงขลา
42
4
อ.นาทวี
จ.ปัตตานี
42
อ.บาเจาะ
อ.ยี่งอ
พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์
บ้านตันหยงมัส
จ.นราธิวาส
อ.ตากใบ
ศูนย์ศึกษา
การพัฒนาพิกุลทอง
มาเลเซีย

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง

คืนชีวิตดินด้วยทฤษฎีแยบยลและหญ้าแฝก

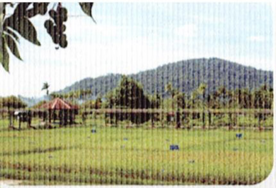

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบด้วยพระเนตรพระกรรณถึงความเดือดร้อนของราษฎรในภาคใต้ที่ไร้ที่ทำกิน เนื่องจากพื้นที่เป็นป่าพรุซึ่งมีความเป็นกรดจัด เพาะปลูกไม่ได้ จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ขึ้นที่จังหวัดนราธิวาส ในปี 2525 และตามมาด้วยแนวพระราชดำริ "ทฤษฎีแกล้งดิน" อันกลายเป็นต้นแบบการปรับปรุงสภาพดิน

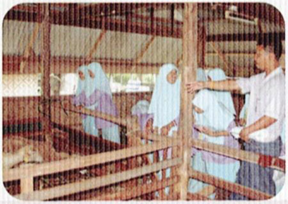
ไม่นานต่อมา พระราชดำรัส "เมื่อดินทำงานแล้วดินจะหายโกรธ" ที่ทรงอธิบายถึง "ทฤษฎีแกล้งดิน" ด้วยกระบวนการอันแยบยล ก็ค่อย ๆ คืนชีวิตให้ผืนดิน ยกระดับความเป็นอยู่ของชาวนราธิวาสและจังหวัดใกล้เคียงให้ดีขึ้นด้วยผืนดินที่เพาะปลูกได้ผลดี การเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่ อุตสาหกรรมการเกษตรขนาดครอบครัวครบวงจร และรายได้เสริมจากศิลปาชีพ

"ทฤษฎีแกล้งดิน" ซึ่งเกิดจากพระวิริยะอุตสาหะในการศึกษาปัญหาดินเปรี้ยวนั้น ไม่เคยมีบันทึกในตำราเล่มใดในโลก ผลจากการที่ทรงทุ่มเทติดตามผลการทดลองยาวนานต่อเนื่องหลายปี ได้พลิกฟื้นดินเสื่อมสภาพให้เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจได้ผลดี และเป็นต้นแบบการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวในพื้นที่อื่น ๆ

เมื่อร่วมกับแนวพระราชดำริให้ใช้เทคโนโลยีแบบง่าย ๆ คือ การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมกัน ผลสำเร็จอันยิ่งใหญ่ที่เกิดขึ้น ทำให้ทรงได้รับพระราชสมัญญานามว่า "ปราชญ์แห่งดิน" และองค์กรระหว่างประเทศ International Erosion Control Association (IECA) ได้ถวายราชสดุดีพระเกียรติคุณ ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล The International Erosion Control Association's International Merit Award และธนาคารโลกทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล รากหญ้าแฝกชุบสำริด (Award of Recognition)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงเกษตรกรรมแบบเบ็ดเสร็จ อุดมด้วยองค์ความรู้หลากหลาย ภายใต้การเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งนาข้าว พืชผล พืชไร่ ไม้ดอก สวนยาง พันธุ์พืชหายาก โรงสี โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มเพื่อผลิตไบโอดีเซล การเลี้ยงสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชน เพื่อพัฒนาคนให้มีวิถีชีวิตแบบพออยู่พอกินและพึ่งพาตนเองได้เป็นหลัก

เปิดทำการวันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 08.00-16.30 น.

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
โทร. 0-7354-2062-3 โทรสาร 0-7354-2061
www.pikunthong.com

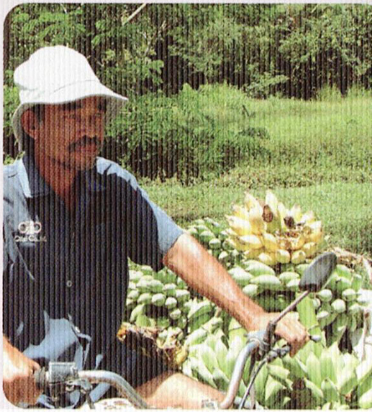
จากดินแดนที่เคยได้ชื่อว่าเป็นแผ่นดินทอง และ "อู่ข้าวอู่น้ำ" สำคัญของภาคใต้ เมื่อผืนป่าถูกทำลาย วิถีชีวิตของชาว "ปากพนัง" ต้องระทมทุกข์อยู่กว่า 30 ปี จนปัญหาทวีความรุนแรงขึ้นสู่วิกฤติ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงเกิดขึ้น

ปากพนังในอดีตประสบภัยธรรมชาติมากมาย เพราะมีทั้งปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเค็ม น้ำเปรี้ยว และน้ำเน่าเสีย จนราษฎรกว่า 6 แสนคน ใน 13 อำเภอ 3 จังหวัดไม่สามารถยังชีพอยู่ได้ด้วยการเกษตรกรรมอีกต่อไป

ปัญหาน้ำทั้ง 5 ประการ ที่ขยายวงกว้างออกไปเรื่อย ๆ ทำให้พื้นที่นากว่า 500,000 ไร่ ลดจำนวนลงกว่าครึ่ง ผลผลิตต่ำลงจนเหลือไม่ถึง 10 ถังต่อไร่ บางพื้นที่แม้จะหว่านข้าวปีหนึ่งถึงสี่หรือห้าครั้ง ก็ยังได้ต้นข้าวที่ขึ้นไม่สมบูรณ์

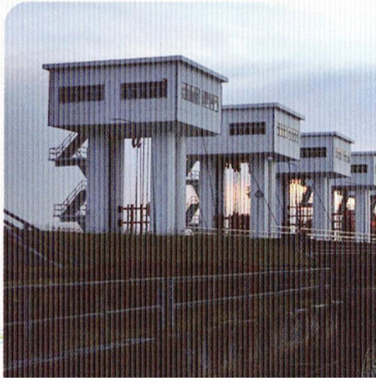
เมื่อการก่อสร้างประตูระบายน้ำ "อุทกวิภาชประสิทธิ" อันมีความหมายว่า "ประตูน้ำที่ให้ประสบความสำเร็จในการแยกน้ำ" เพื่อแยกน้ำเค็มและน้ำจืดออกจากกันอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้วเสร็จ จึงได้กลายมาเป็นหัวใจ

ปากพนัง

พลิกฟื้นคืนสู่แผ่นดินทอง

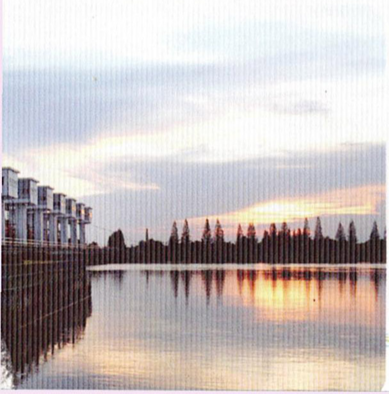

สำคัญของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเมื่อปี 2542 เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรทั้งระบบลุ่มน้ำที่ครอบคลุมพื้นที่กว่า 1.9 ล้านไร่ ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร การประมง อาชีพ สิ่งแวดล้อม และชุมชนแบบบูรณาการ อันเป็นต้นแบบของการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำอื่น ๆ ตามมา

"ปากพนัง" ในวันนี้จึงกลับคืนสู่ความเป็นแผ่นดินทองอีกครั้งอย่างยั่งยืน เมื่อคุณภาพน้ำในแม่น้ำปากพนังดีขึ้น ราษฎรมีน้ำจืดใช้อย่างเพียงพอ พื้นที่เกษตรกรรมสามารถเพาะปลูกได้ มีการทำไร่นาสวนผสม ผลิตไม้ผลและพืชผัก การแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมเริ่มกลับสู่ความสมดุล อดีตแห่งความทุกข์ยากที่ผ่านมา จึงหลงเหลือเพียงเรื่องราวที่จะอยู่ในความทรงจำเท่านั้น

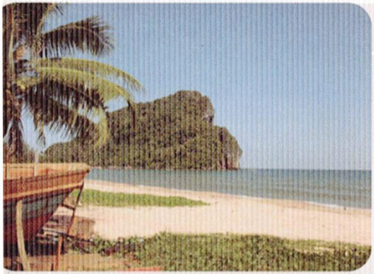

เปิดทำการทุกวัน เวลา 06.00-18.00 น.

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
บ้านบางบี้ ต.หูล่อง อ.ปากพนัง จ.นครศรีธรรมราช
โทร. 0-7541-6127 โทรสาร 0-7541-6128
www.pncenter.com

โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ จังหวัดชุมพร

สันทรายมหัศจรรย์ พันธุ์ไม้แปลกหนึ่งเดียวในสยาม

เม็ดทรายละเอียดขาวสะอาดรวมตัวกันเป็นกำแพงยักษ์สูง 30 เมตร ตลอดระยะทางที่ยาวถึง 10 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่กว่า 2,000 ไร่ ทอดตัวคู่ขนานกับชายหาดรูปจันทร์เสี้ยว ขนาบข้างด้วยขุนเขา คือ ผลงานมหัศจรรย์ของธรรมชาติที่ออกแบบโดยน้ำและลม นับเป็นพัน ๆ ปี

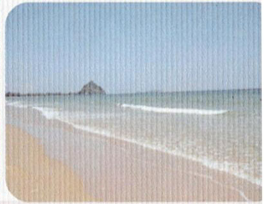
ปรากฏการณ์พิเศษที่เกิดขึ้นเฉพาะที่ "หาดบางเบิด" อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร คือ ลมที่พัดแรงสม่ำเสมอต่อเนื่องยาวนาน หน้าทะเลเปิดโล่ง หาดทรายในระยะน้ำขึ้นน้ำลงกว้างพอที่จะให้เม็ดทรายแห้งทันและปลิวตามลมขึ้นมาจนชายฝั่งยกตัวต่อเนื่อง เม็ดทรายที่ทับถมทีละเล็กทีละน้อยกลายเป็นเนินมหึมา ที่มีลักษณะร่มและโล่งสลับกันไป

หลังเนินทรายนี้ ยังเป็นแหล่งกำเนิดป่าเนินทรายที่มหัศจรรย์ไม่แพ้กัน เพราะปกคลุมด้วยพืชพันธุ์เฉพาะถิ่นกว่า 160 ชนิดที่หาดูได้ยากในที่อื่น ๆ ของประเทศ พันธุ์ไม้จากป่าพรุ ป่าชายหาด ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง มางอกงามร่วมกันบนหุบทรายเล็กใหญ่ แข่งกันอวดดอกอวดผล และส่งกลิ่นหอมอบอวลตลอดปี

ธรรมชาติที่เลี้ยวลดไปตามป่าสันทรายจะมีสีสันเปลี่ยนไปตามฤดูกาล บางพรรณไม้มีกิ่งก้านเหมือนต้นไม้ในเทพนิยายให้ได้ชื่นชมกัน ในที่เดียวกันนี้ยังมีป่าผสมระบบวนเกษตรตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ จังหวัดชุมพร จัดตั้งขึ้นในปี 2541 โดยมีพระราชประสงค์ให้สถานที่แห่งนี้ เป็นทั้งห้องเรียนธรรมชาติระบบนิเวศวิทยาและเป็นแหล่งศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาส่งเสริมอาชีพให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมมากขึ้นจากความรู้ใหม่ ๆ ในการเพาะปลูก โดยเฉพาะแตงโมพันธุ์บางเบิดที่มีชื่อเสียงและการแปรรูปพืชเกษตร พืชป่าเป็นผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาติที่เพิ่มมูลค่าในรูปของเครื่องหอมและประทินผิว

นี่คือวิถีชีวิตคนในท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาให้ดำรงอยู่ท่ามกลางความมหัศจรรย์เพียงหนึ่งเดียวในสยาม

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.00-18.00 น.

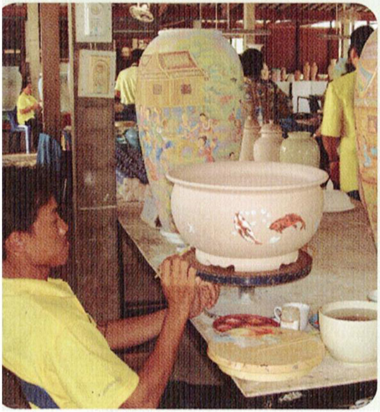
โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ บ้านน้ำพุ อ.ปะทิว จ.ชุมพร
(โครงการจัดการป่าไม้บนพื้นที่สันทราย)
โทร. 08-1958-7842 โทรสาร 0-7751-2168

อ.เชียงคาน
201
จ.เลย
อ.เมืองเลย
อ.วังสะพุง
โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่
ผานาง-ผาเก้ง
อ.นาวัง
กิ่งอำเภอเอราวัณ
210
จ.หนองบัวลำภู
อ.หนองบัวลำภู
อ.เมืองหนองคาย
จ.หนองคาย
2
อ.เมืองอุดรธานี
วัดป่าบ้านตาด
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
บ้านเชียง
อ.หนองหาน
22
อ.สว่างแดนดิน
อ.เจริญศิลป์
ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม
อ.พังโคน
อ.พรรณานิคม
จ.สกลนคร
อ.เมืองสกลนคร
อ.กุสุมาลย์
อ.เมืองนครพนม
จ.นครพนม
อ.โนนสะอาด
อ.เขาสวนกวาง
จ.ขอนแก่น
พระธาตุขามแก่น
อ.เมืองขอนแก่น
กิ่งอำเภอบ้านแฮด
จ.มหาสารคาม
อ.เมืองมหาสารคาม
กิ่งอำเภอกุดรัง
23
อ.บรบือ
กิ่งอำเภอโนนศิลา
อ.บ้านไผ่
อ.พล
อ.เมืองร้อยเอ็ด
จ.ร้อยเอ็ด
อ.ธวัชบุรี
จ.ยโสธร
อ.เมืองยโสธร
อ.คำเขื่อนแก้ว
โครงการ
ฟาร์มตัวอย่าง
บ้านยางน้อย
อ.เขื่องใน
อ.เมืองอุบลราชธานี
อ.วารินชำราบ
จ.อุบลราชธานี
อ.เดชอุดม
อ.เบญจลักษ์
อ.ศรีรัตนะ
อ.ทุ่งศรีอุดม
อ.ขุนหาญ
บ้านปราสาท
อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย
อ.เมืองนครราชสีมา
จ.นครราชสีมา
อ.สีคิ้ว
น้ำตกกระทุ้แก้ว
อุทยานไม้กลายเป็นหิน
อ.หนองบุนนาก
อ.หนองกี่
อ.นางรอง
อ.ประโคนชัย
24
จ.สุรินทร์
อ.ปราสาท
อ.สังขะ
ปราสาทพะโค
วัดหน้าพระธาตุ
อ.มวกเหล็ก
ฟาร์มโชคชัย
อ.วังน้ำเขียว
โครงการส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อ.วิหารแดง
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
ศูนย์ภูมิทัศน์ธรรมชาติ
และโครงการเขื่อนคลองท่าด่าน
อ.บ้านนา
อ.เมืองนครนายก
อ.ปากพลี
อ.นาดี
จ.นครนายก
อ.ประจันตคาม
จ.ปราจีนบุรี

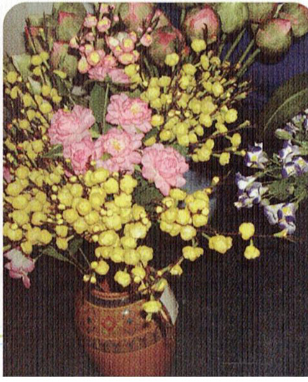
เมื่อสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทอดพระเนตรเห็นถึงความเป็นอยู่ที่ยากไร้ของราษฎรในภาคอีสานตอนบน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้จัดตั้งศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขามขึ้นในปี 2526 เพื่อให้เป็นศูนย์แม่บทของศูนย์ศิลปาชีพ จนปัจจุบันทำให้มีศูนย์ศิลปาชีพกระจายไปถึง 34 แห่ง

จากจุดเริ่มต้น การผลิตงานแรกบนเครื่องปั้นดินเผาซึ่งมีประวัติความงดงามยาวนานบนดินแดนแห่งนี้ ด้วยลวดลายที่ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นพิธีแห่บั้งไฟ จับปลาบึก แสดงดนตรีโปงลาง รำเซิ้ง การทำแพรวา พระธาตุพนม

ไม่นานต่อมาก็มีการขยายงานสู่ศิลปหัตถกรรมแขนงอื่น ทั้งไม้แกะสลัก ดอกไม้ประดิษฐ์ เครื่องนุ่งห่ม ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผ้าไหม ผ้าฝ้าย จักสาน ผักตบชวา หล่อโลหะ ตีเหล็ก อาหารและขนม อิฐบล็อก อัดกรอบพระ

ภายใต้การเอาพระทัยใส่ดูแลผลงานเกือบทุกชิ้น ทอดพระเนตรแล้วติชมให้เจ้าของทราบ บางครั้งใช้เวลา 5-6 ชั่วโมงโดยไม่ทรงลุกไปไหน

ศูนย์ศิลปาชีพ **บ้านกุดนาขาม** แหล่งผลิตงานศิลป์ประณีตนาม

ทำให้แรงงานที่ยากจน ขาดทักษะ บางคนก็พิการ สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะพื้นบ้านให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ จนได้รับรางวัลดีเด่นมากมาย

ผลงานเหล่านี้ สะท้อนถึงความสำเร็จของศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขามที่เป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาและผ้าไหม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นที่รู้จักทั่วโลก รวมทั้งงานหัตถกรรม งานเขียน งานปั้นอีกมากมายจากฝีมือของชาวบ้านในท้องถิ่น ที่แม้ชาวต่างชาติก็ยังยอมรับว่า เป็นฝีมือของศิลปินที่เปี่ยมไปด้วยวิญญาณ อารมณ์และความคิดสร้างสรรค์ไปพร้อมกัน

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.00-16.30 น.

ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม
ต.เจริญศิลป์ อ.เจริญศิลป์ จ.สกลนคร
โทร. 0-4270-9162 โทรสาร 0-4270-9162
www.khutnakham.com/

โครงการฟาร์มตัวอย่าง
บ้านยางน้อย
คลังอาหารเลี้ยงคนไทย ร่วมเส้นทางสู่ตลาดโลก

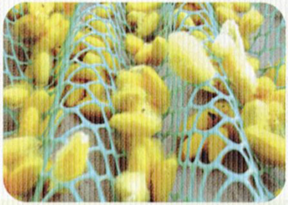

ชาวบ้านที่บ้านยางน้อย จังหวัดอุบลราชธานี เคยยากจน รายได้จากการทำนาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ จนเมื่อมีการก่อตั้งโครงการส่งเสริมศิลปาชีพบ้านยางน้อยในปี 2539 เพื่อพัฒนาการเกษตรแบบใหม่ จึงทำให้บ้านยางน้อยในวันนี้เป็นแหล่งปลูกพืชปลอดสารพิษที่สำคัญ ทั้งยังขยายไปสู่การเป็นแหล่งผลิตไหมพันธุ์พื้นเมืองที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ

บ้านยางน้อยได้พัฒนามาเป็นแหล่งจ้างงานสำคัญที่ทำให้ราษฎรละทิ้งถิ่นฐานน้อยลงและช่วยเสริมรายได้ให้ชาวบ้านบ้านยางน้อยและบริเวณใกล้เคียง ตามแนวพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยการเป็นแหล่งผลิตอาหารคุณภาพและปลอดสารพิษที่ไม่เพียงแต่เพื่อการบริโภคของชาวไทย แต่ยังส่งออกไปสู่ประเทศต่าง ๆ ในโลก ทั้งยังเป็นโรงเรียนสอนการเกษตรที่เน้นการมีส่วนร่วมและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ภายในฟาร์ม คือ พื้นที่การเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่ สัญลักษณ์แห่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ดึงดูดความสนใจด้วยแปลงข้าวพันธุ์บริสุทธิ์ ผักปลอดสารพิษ สมุนไพร พืชไร่ ไม้ผล เห็ด พืชอินทรีย์ ไม้ประดับ ปศุสัตว์ ประมง และปลูกหม่อนเลี้ยงไหมพันธุ์พื้นเมืองแห่งเดียวในประเทศไทย เพื่อผลิตไหมคุณภาพระดับ Royal Thai Silk

ผลผลิตของบ้านยางน้อยวันนี้มีมากมาย ทั้งผ้ามัดหมี่ ผ้ากาบบัว ผ้าบาติก เครื่องทองเหลือง ชุบเงินชุบทอง เครื่องปั้นดินเผา ดอกไม้ประดิษฐ์ จากโครงการศิลปาชีพ และผลิตภัณฑ์คุณภาพสูงจากฟาร์ม โดยเฉพาะสุดยอดข้าวกล้องปรุงเพื่อเสริมภูมิต้านทาน เนื้อสุกรและเป็ดเทศสายพันธุ์จากจีน ที่ไปขึ้นโต๊ะภัตตาคารที่มีชื่อเสียง

พระราชดำรัสในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ...ฉันต้องการให้คนจนมีงานทำมาก ๆ ขาดทุนของฉันคือกำไรของแผ่นดิน... คือ บทสรุปของโครงการฟาร์มตัวอย่างที่โอบอุ้มชีวิตพสกนิกรที่ยากจน เดือดร้อนลำเค็ญ ให้กลับมีชีวิตผาสุกร่มเย็น ได้เรียนรู้พัฒนาและนำมาใช้ในครอบครัวได้อย่างครบวงจร

เปิดทำการทุกวัน เวลา 09.00-18.00 น.

โครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านยางน้อย
ต.ก่อเอ้ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี
โทร. 0-4547-3547 โทรสาร 0-4547-2547

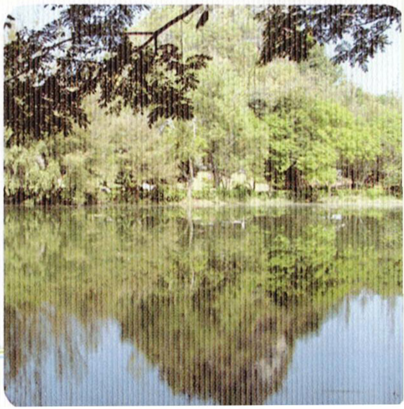

โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ผานาง-ผาเกิ้ง จังหวัดเลย ซึ่งเกิดจากแนวพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อปี 2535 ได้ช่วยคงสภาพป่าอันสมบูรณ์ของเทือกเขาภูผาผี ให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่ามากมาย ทั้งลิง ชะมด อีเห็น ไก่ป่า กระรอก และนกชนิดต่าง ๆ

ราษฎรได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินที่อุดมสมบูรณ์รอบเทือกเขา พร้อมกับการพัฒนาอาชีพ ไม่ต้องบุกรุกทำลายป่าเพราะความยากจน ไร้ที่ทำกิน หรือการเพาะปลูกที่ไม่ได้ผลดี หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์อีกต่อไป

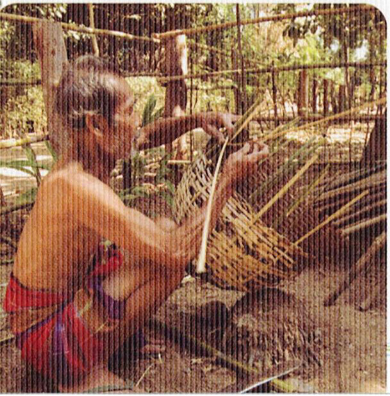
จากการเป็นผู้บุกรุกทำลายป่า เปลี่ยนมาเป็นผู้พิทักษ์และฟื้นฟูป่าให้สมบูรณ์ดังเดิม ด้วยความรู้ถึงคุณค่า ความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เข้าใจวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกับป่า ซึ่งเป็นแนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ ...ให้ป่าอยู่กับคนได้ คนอยู่กับป่าได้ โดยไม่มีการทำลาย...

โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ **ผานาง-ผาเกิ้ง** เมื่อคนกับป่าอยู่ร่วมกันฉันมิตร

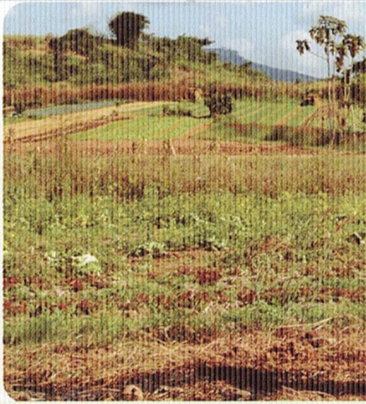
ทุกวันนี้ชาวบ้านมีรายได้เพียงพอเลี้ยงครอบครัว ใช้ชีวิตท่ามกลางป่าเขาเขียวขจี ปลูกสวนป่า ทำไร่นาสวนผสม สวนยาง เพาะเห็ด เลี้ยงสัตว์ เพาะชำกล้าไม้ ได้รับการฝึกอาชีพปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอผ้าแบบครบวงจร หัตถกรรมเครื่องใช้ ดอกไม้ประดิษฐ์ แปรรูปสมุนไพร ตีเหล็ก โดยเฉพาะผ้าไหมมัดหมี่ที่ได้ชื่อว่าดีที่สุดแหล่งหนึ่ง

นอกจากนี้ทางราชการยังได้สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยกิจกรรมทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น การพายเรือ ขี่จักรยาน และแคมปิ้งภายในพื้นที่ของโครงการ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้เยี่ยมชมชุมชนผลิตสินค้าที่น่าสนใจต่าง ๆ มากมาย

บ้านหลังน้อยที่รายล้อมขุนเขาเหมือนยามเฝ้าป่า เป็นเสน่ห์ชวนให้ศึกษาวิถีชีวิตที่ "คน" กับ "ป่า" อยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัยกันในลักษณะบ้านเล็กในป่าใหญ่ อันเกิดจากสายพระเนตรที่ยาวไกลเพื่อปกป้องผืนป่าให้คงความสมบูรณ์ตลอดไป

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.00-18.00 น.

โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ผานาง-ผาเกิ้ง
ต.ผาอินทร์แปลง กิ่ง อ.เอราวัณ จ.เลย
(โครงการตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียง ผานาง-ผาเกิ้ง)
โทร. 0-4281-2290 โทรสาร 0-4280-1962

วังน้ำเขียว นครราชสีมา

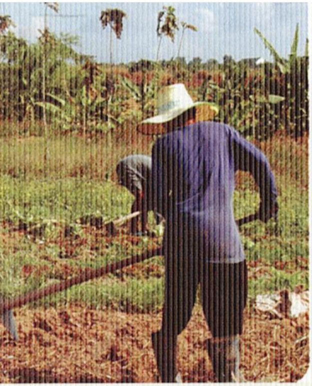
สวิตเซอร์แลนด์แดนอีสาน

อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ต้นน้ำสำคัญแห่งหนึ่งของอีสาน มีภูเขาเป็นทิวที่ลดหลั่นกัน เป็นภาพธรรมชาติที่สวยงาม ชาววังน้ำเขียวกลุ่มหนึ่งได้น้อมเอาแนวทางตามพระราชดำริมาปรับใช้ในการเกษตรแบบไร้สารเคมีจนแปรสภาพป่าเสื่อมสภาพมาเป็นพื้นที่เกษตรสมัยใหม่ ทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้และกึ่งผจญภัยที่สมบูรณ์แห่งหนึ่งของไทย

พื้นที่ภายในวังน้ำเขียวมีสภาพเป็นป่าเขา มีน้ำตกและอ่างเก็บน้ำหลายแห่ง เป็นแหล่งต้นน้ำของลำพระเพลิง ลำมูลบนและลำเชียงสา ทำให้สามารถพัฒนาการเกษตรได้เป็นอย่างดี

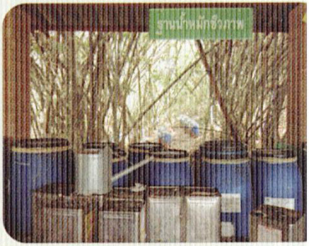
ปัจจุบันสหกรณ์กสิกรรมไร้สารพิษซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็นโครงการตามพระราชดำริกลายเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรด้วยปุ๋ยชีวภาพ การผลิตสินค้าสมุนไพรให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจมาเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ชาววังน้ำเขียวประสบความสำเร็จในการปลูกผักสลัดไร้สารเคมีและเห็ดหอม จนได้รับความนิยม ทำให้วังน้ำเขียวกลายเป็นแหล่งหนึ่งที่จัดส่งผักสลัดจำหน่ายยังสถานที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

นอกจากนี้สภาพทางธรรมชาติที่เอื้ออำนวย ทำให้วังน้ำเขียวพัฒนาการเกษตรไปในหลายด้าน เช่น ไม้ดอกเบญจมาศ ดอกหน้าวัว และสวนองุ่น

ปัจจุบันวังน้ำเขียวได้รับความสนใจจากทั้งผู้ต้องการเรียนรู้วิถีแห่งเกษตรกรรมปลอดสารพิษตามโครงการพระราชดำริ ตลอดจนนักท่องเที่ยวทั่วไปที่มาชื่นชมธรรมชาติด้วยกิจกรรมท่องเที่ยวสวนเกษตร และกิจกรรมท่องเที่ยวแบบกึ่งผจญภัยและการแคมปิ้ง

เปิดทำการทุกวัน เวลา 06.00-18.00 น.

โครงการส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ต.วังน้ำเขียว อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา
โทร. 0-4424-9108 โทรสาร 0-4424-9107

ขอขอบพระทัยและขอบคุณ

หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี	ประธานกรรมการมูลนิธิโครงการหลวง
นายธานินทร์ กรัยวิเชียร	รองประธานมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
ท่านผู้หญิงจรุงจิตต์ ทีขะระ	รองราชเลขานุการในพระองค์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล	กรรมการและเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา
นายสมพล พันธุ์มณี	เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
คุณหญิงพวงร้อย ดิศกุล ณ อยุธยา	ผู้อำนวยการบริหาร โครงการพัฒนาดอยตุง
หม่อมราชวงศ์ภิญโญสวัสดิ์ ศุขสวัสดิ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยในวัง (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก)
พลตำรวจโทนิพนธ์ ศิริวงศ์	ประธานมูลนิธิพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตน์ราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี
นายมนูญศักดิ์ ตันติวิวัฒน์	ผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (รักษาการ)

ข้อมูลโครงการ ติดต่อสอบถามได้ที่
สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โทร. 0-2250-5500 ต่อ 1646-48
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โทร. 1672

คณะกรรมการอำนวยการ

หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล	ประธานคณะกรรมการสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ	ประธาน
นายขจิต หัพนานนท์	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ	รองประธาน
คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา	ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
นายสมพร ใช้บางยาง	อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
นายกิตติ วะสีนนท์	อธิบดีกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
นางพรศิริ มโนหาญ	ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	กรรมการ
เรืออากาศโทอภินันท์ สุมนะเศรณี	กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	กรรมการ
นายกงกฤช หิรัญกิจ	ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	กรรมการ

คณะทำงาน

นางสุชาดา ยุวบูรณ์	ประธาน	นายนพดล รัชตะสมบูรณ์	กรรมการ
นางจุฑาพร เริงรณอาษา	กรรมการ	นายพิพัฒน์ เลิศกิตติสุข	กรรมการ
นายสุรพล เศวตเศรนี	กรรมการ	นายวิรัช ฉิมประเสริฐ	กรรมการ
นายจำลอง รัตนพันธุ์	กรรมการ	นายนิพัทธ์ ดิถีเพ็ญ	กรรมการและเลขานุการ
นางสุนันทา อิศวพรชัย	กรรมการ	นางสาวชุติมา วงษ์วิบูลย์สิน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางนารีลักษณ์ วิมุกตานนท์	กรรมการ	นายจิรุตถ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายพิพัฒพงศ์ อิศรเสนา ณ อยุธยา	กรรมการ		

ออกแบบรูปเล่ม
บริษัท แอร์บอร์น พรินต์ จำกัด
1519/21 ซอยลาดพร้าว 41/1 ถนนลาดพร้าว แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310 โทร. 0-2939-9700 โทรสาร 0-2512-2208

TCEB

Thailand Convention
& Exhibition Bureau

ททท
TOURISM AUTHORITY OF THAILAND

TOURISM
COUNCIL
OF THAILAND
สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

THAI

ISBN 978-974-7840-74-2

9 789747 840742

ราคา 10 บาท